

Право інтелектуальної власності

УДК 347.77.01

Барданова Анастасія Олександрівна

студентка

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Барданова Анастасия Александровна

студентка

Киевского национального университета имени Тараса Шевченко

Bardanova Anastasiia

Student of the

Taras Shevchenko National University of Kyiv

Науковий керівник:

Теремцова Ніна Володимирівна

кандидат юридичних наук, доцент,

Навчально-науковий Інститут права

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ**

**АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ ЗАЩИТЫ ПРАВ
ИНТЕЛЕКТУАЛЬНОЙ СОБСТВЕННОСТИ**

**TOPICAL ISSUES OF PROTECTION OF INTELLECTUAL
PROPERTY RIGHTS**

Анотація. *Стаття присвячена актуальному питанню захисту прав інтелектуальної власності. Аналізуються українське та європейське законодавство. Висвітлюються головні теоретичні та практичні проблеми, що пов'язані з охороною інтелектуальної власності. Відображаються головні правові аспекти та їх ролі у вирішенні*

поставлених проблем, а також надається порівняльний аналіз права інтелектуальної власності та речового права. Дано характеристику тенденції правового розвитку інституту інтелектуальної власності, а також можливості вдосконалення та новації за допомогою оновленого механізму щодо захисту права. Охоплено перспективи розвитку юридичної техніки в сфері захисту інтелектуальної власності, запропоновано деякі нововведення, зокрема страхування інтелектуальної власності, а також визначено їх роль та основні напрямки роботи над ними.

За результатами аналізу наукових матеріалів розглянуто проблему судового захисту права інтелектуальної власності крізь національні та міжнародні судові органи, порівняння їх повноважень та можливостей в аспекті рекомендацій міжнародних організацій, зокрема ВОІВ(Всесвітньої організації інтелектуальної власності). Здійснено порівняння за головними аспектами понять захисту речового права та права інтелектуальної власності, на підставі яких розглядаються відмінності та правові аспекти їх використання.

Виокремлено можливі негативні та позитивні сторони охорони права інтелектуальної власності за чинним законодавством України та можливості приведення його до норм права ЄС, що потенційно важливо через імовірний вступ України до Європейського Союзу.

Ключові слова: *інтелектуальна власність, авторське право, механізм захисту інтелектуальної власності.*

Анотація. *Стаття посвячена вопросам освещения защиты прав интеллектуальной собственности. Анализируется украинское и частично европейское законодательство. Освещаются основные теоретические и практические проблемы, связанные с охраной интеллектуальной собственности. Выделяются главные правовые аспекты и их роль в решении поставленных проблем, а также сравнение права*

интеллектуальной собственности и вещественного права. В данной статье охарактеризованы тенденции правового развития института интеллектуальной собственности, а также возможности его усовершенствования и прогнозирования с помощью обновленного механизма защиты. Охвачены перспективы развития юридической техники в сфере защиты интеллектуальной собственности, предложены некоторые нововведения, в частности, страхование интеллектуальной собственности, а также определена их роль и основные направления работы над ними.

Ключевые слова: интеллектуальная собственность, авторское право, механизм защиты интеллектуальной собственности.

Summary. The article is devoted to the issues of coverage of intellectual property protection. Ukrainian and partially European legislation is analyzed. The main theoretical and practical problems related to the protection of intellectual property are highlighted. The main legal aspects and their role in solving the problems are highlighted, as well as a comparison of intellectual property law and property rights. This article describes the trends in the legal development of the institution of intellectual property, as well as the possibility of its improvement and acceleration through an updated mechanism for its protection. Prospects for the development of legal techniques in the field of intellectual property protection are covered, some innovations are proposed, in particular, insurance of intellectual property, as well as their role and main directions of work on them.

The article considers the problem of judicial protection of intellectual property rights through national and international judicial bodies, comparison of their powers and capabilities in terms of recommendations of international organizations, including WIPO. A comparison was made on the main aspects of the basic concepts and concepts of protection of property rights and intellectual

property rights, on the basis of which differences and legal aspects of their use are considered.

Possible negative and positive aspects of protection of intellectual property rights under the legislation of Ukraine and the possibility of bringing it into line with European legislation, which is potentially important due to the likely accession of Ukraine to the European Union.

Key words: *intellectual property, copyright, intellectual property protection mechanism.*

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичним завданням. Із розвитком інформаційних технологій нематеріальні активи стали займати більш важливу роль серед усіх активів. Разом із цим вони почали потребувати вдосконалення нормативно-правової бази, спрямованої на їх регулювання та захист. До того ж, основна проблема полягала і полягає в тому, що нематеріальні активи, в тому числі і інтелектуальна власність, не є майном і їхнє правове забезпечення й механізм захисту мають бути пропрацьовані із застосуванням досконалої юридичної техніки. Зокрема, в Україні для таких цілей було формально створено Вищий суд із питань інтелектуальної власності, однак у ньому не було проведено жодного засідання через суперечку нормативних актів та припинення роботи Вищої кваліфікаційної комісії.

З урахуванням економічних та політичних процесів, які відбулися та відбуваються в Україні за останні 20 років, можна стверджувати, що законодавство та механізм захисту в сфері інтелектуальної власності значно вдосконалено у зв'язку з необхідністю дотримання міжнародних та європейських стандартів. Однак, на практиці існують певні проблеми, які можуть ускладнити життя фізичним і юридичним особам, які впроваджують свою діяльність в Україні і потребують правового забезпечення

використання і захисту майнових і немайнових прав інтелектуальної власності, а також уповільнити процес вступу України в ЄС.

Водночас, саме існування права на інтелектуальну власність наштовхує на думку: «а чи можна застосовувати до неї застарілі принципи римського права власності; чи можна закріпити в нормативних актах таке саме бачення безроздільного панування особи над інтелектуальною власністю, як над певним матеріальним об'єктом, враховуючи такі її особливості, як мета (задоволення суспільних потреб) та можливість вплинути на велику кількість людей та суспільно-економічний прогрес в цілому». З цієї проблеми випливає і наступна: важливість правового регулювання та системи покарань у сфері інтелектуальної власності в Україні, адже вона є порівняно новоствореною і закономірності, передбачені для об'єктів матеріального світу, не можуть бути застосовані до даного виду власності. Якщо усі питання в даній сфері будуть ефективно урегульовані із використанням високої юридичної техніки, логіки та певних особливостей даного виду прав власності, то це буде мати синергетичний ефект: як економічне зростання, зокрема приплив інвестицій, так і покращення міжнародного іміджу України взагалі. Про це також зазначає і Верховний Суд України у своєму Узагальненні від 01.01.2006 щодо застосування судами законодавства у справах про адміністративні правопорушення у сфері інтелектуальної власності статей 51-2, 164-9 КпАП.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, де започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення невирішених раніше частини загальної проблеми, котрим присвячено дану статтю. При написанні наукової статті за основу взято праці Ходаківського Є.І. [2], Цибульова П.М [3], Тріски Н.І [5]. Зокрема, вищенаведені науковці в своїх працях розглядають поняття інтелектуальної

власності, вплив політичних та економічних чинників на розробку нормативної бази, набуття прав на інтелектуальну власність та їх захист.

Варто також відзначити таких дослідників інтелектуальної власності, як Антонов В.М [20] та Андросчук Г.О. [16], [17], [18], [19], які надзвичайно майстерно оперують зі статистичними даними та звертають увагу на найважливіші аспекти в даній сфері.

Формулювання цілі статті (постановка завдання). Метою статті є висвітлення поняття механізму захисту інтелектуальної власності, специфіка її правового регулювання та визначення основних теоретичних та практичних проблем у сфері її захисту.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Інтелектуальна власність – це майнові та/або немайнові права на результат творчої, інтелектуальної, виробничої, літературної та художньої діяльності. Як зазначає науковець Ходаківський Є.І. [2], власністю в даному випадку є не сама діяльність або її результат, а права на це.

У статті 418 Цивільного кодексу України [1] подано більш загальне визначення права на інтелектуальну власність, зокрема в даному джерелі зазначено, що це є права на результат інтелектуальної, творчої діяльності або на інший об'єкт права інтелектуальної власності, визначений цим Кодексом та іншим законом.

Цивільний кодекс України [1] виділяє певні категорії прав на інтелектуальну власність, які висвітлені у главах Книги четвертої цього кодексу, зокрема виділяється авторське право і суміжні права, право на об'єкти промислової власності, право на нетрадиційні об'єкти інтелектуальної власності. Варто зазначити, що авторське право охороняє не конкретну ідею, а форми її вираження. Не можна не сказати, що якщо на об'єкти промислової власності можуть бути видані патенти, як дозвіл на комерційне використання і підтвердження прав особи на певний об'єкт, то

авторське право автоматично поширюється на музичні, літературні, художні, фотографічні та інші твори, комп'ютерні програми, переклади, бази даних без будь-яких формальностей, як зазначено в ч.1 статті 437 Цивільного кодексу [1]. Однак, як зазначає Пленум Верховного Суду України в п.18 своєї Постанови «Про застосування судами норм законодавства у справах про захист авторського права і суміжних прав від 04.06.2010 №5», твір вважається створеним з моменту первинного надання йому будь-якої об'єктивної форми з урахуванням суті твору (зокрема, письмової форми, електронної форми, речової форми). Особливістю авторського права також є те, що воно не поширюється на певну групу об'єктів, зокрема національна символіка, акти органів державної влади та органів місцевого самоврядування та прес-інформація.

Порівняння права на інтелектуальну власність та речового права.

Основною проблемою захисту інтелектуальної власності є її ключові відмінності від речового права. Зокрема, такою є наявність у права інтелектуальної власності двох груп прав – майнових та немайнових. До першої групи входить традиційна тріада (ч.1 ст.317 Господарського кодексу України) – право володіти, право користуватися, право розпоряджатися, а до другої – право на авторство, право на недоторканність твору, право на збереження репутації автора та інші. У таблиці 1 вказані основні відмінності та спільні аспекти права інтелектуальної власності та речового права.

Таблиця 1

Порівняння права на інтелектуальну власність та речового права

Право на інтелектуальну власність	Речове право
Об'єкти можуть використовуватись необмеженим колом осіб	Обмежене коло осіб, які можуть користуватися об'єктами
Можна використовувати об'єкти такої власності без дозволу власника в установленому законом порядку	Не можна використовувати об'єкти речового права без дозволу власника
Не завжди можна повернути назад	Можна легко повернути назад

Особливий характер обміну (при обміні ідеями у обох суб'єктів обміну лишається по 2 ідеї)	Звичайний характер обміну(при обміні речами у суб'єктів обміну лишається по одній речі)
Включає в себе як майнові, так і немайнові права	Виключно майновий характер прав
Є можливість відчужити тільки майнові права, немайнові можна відчужити не всі (наприклад, статус автора, право на присвоєння авторського імені твору)	Є можливість відчуження усіх речових прав
Може виникнути навіть без державної реєстрації (наприклад, авторське право)	Потребує державної реєстрації для визнання
З переходом права власності на річ право інтелектуальної власності НЕ переходить до нового власника	З переходом права власності на річ в законному порядку новий власник може користуватися усіма майновими правами на неї
Автоматичний перехід певних майнових прав, зокрема права на використання об'єкту, до будь-якої особи при припиненні чинності виключних майнових прав інтелектуальної власності (ч.1 ст.467 Цивільного кодексу України)	Автоматичного переходу майнових прав немає (зокрема, відумерла спадщина переходить у власність територіальної громади виключно після визнання її відумерлою в судовому порядку (ч.3 ст.1277)
Можливість безкоштовного використання іншими особами передбачена законом	

Джерело: авторська розробка

Характеристика і проблеми захисту інтелектуальної власності в Україні в контексті аналізу українського законодавства та способи їх вирішення. Інтернет – піратство як один з найбільш поширених видів правопорушень у сфері інтелектуальної власності.

Порушення права інтелектуальної власності – це протизаконні дії з привласнення немайнових та майнових прав на неї, а також протизаконне використання об'єктів даного права з метою отримання матеріальної вигоди. Дане порушення спричиняє різні види відповідальності, зокрема кримінальну (ст.176, ст.177, ст.229 Кримінального кодексу України), цивільно-правову (ст.431 Цивільного кодексу), адміністративну (статті 51² 164⁹ 164¹³ КУпАП).

Інститут відповідальності за порушення права інтелектуальної власності описаний також у профільних законах за категоріями

інтелектуальної власності, зокрема в таких джерелах, як «Про авторське право і суміжні права», «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», «Про охорону прав на промислові зразки», «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» та інших.

Зокрема, в законі «Про авторське право і суміжні права» зазначено, що піратство у сфері авторського права, тобто опублікування, відтворення і розповсюдження контрафактних примірників творів є незаконним. На момент 29 квітня 2020 року Торговельне представництво США у своїй щорічній Спеціальній доповіді 301 про адекватність і ефективність захисту прав інтелектуальної власності торгових партнерів назвало Україну серед найбільш «піратських» країн світу, що сигналізує про те, що в Україні рівень захисту інтелектуальної власності є недостатнім. Зокрема, в доповіді виділяються такі проблеми, як:

- не зовсім прозора система управління розподілу роялті;
- широке використання програмного забезпечення без ліцензії;
- відсутність ефективних засобів боротьби із масовими порушеннями авторського права в мережі Інтернет.

Однак, у Спеціальній доповіді 301 Торговельного представництва США, опублікованій наприкінці квітня 2022 року, було зазначено, що в усіх цих трьох напрямках Україна досягла прогресу в минулому році, активно співпрацюючи з іноземними партнерами. Втім, на превеликий жаль, цього року Україну знято з нагляду через вторгнення РФ, про що також зазначено в документі.

Незважаючи на зазначений у Спеціальній доповіді 301 Торговельного представництва США, в Україні все ще не блокують масово сайти з контентом, що напряду порушує авторське право, про що свідчить кількість справ проти Інтернет - піратства, зокрема в судовому реєстрі їх усього 5, усі з яких порушені фізичними або юридичними особами, а не державою. Також відсутній механізм швидкого блокування сайтів-порушників без їх

подальшого відновлення. Зокрема, в кримінальному праві він існує, однак це не заважає сайтам знов відкриватись, незважаючи на кримінальну відповідальність. Ще одним недоліком такої ситуації є те, що, по суті, до відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності притягається тільки адміністратор ресурсів, на яких відбувається правопорушення, а не приватний користувач, тому попит на перегляд і завантаження об'єктів, захищених правом інтелектуальної власності, продовжує існувати і навіть росте. До того ж, через порівняно невеликі заробітні плати, легкий режим доступу і відсутність покарання для спостерігачів «піратських» сайтів українці нехтують авторським правом і продовжують регулярно його порушувати. Варто зазначити про досвід Німеччини в даній сфері, яка в аналогічному за тематикою українському «Законі про авторське право» дозволяє відслідковувати порушників, тобто осіб, які будь-яким чином порушують авторське право, за унікальною ай-пі адресою пристроїв, яку надає провайдер. Після протиправних дій може пройти певний час і порушнику прийде штраф на пошту за адресою точки доступу, з якої було здійснене правопорушення. Такий самий механізм захисту можливо впровадити в Україні. Це дозволить, як збільшити надходження в бюджет, так і надати більше засобів захисту від Інтернет - піратства.

Проблема Вищого суду з питань інтелектуальної власності як недосконалість механізму захисту інтелектуальної власності.

Ідея створення Вищого суду з питань інтелектуальної власності або, на той час, ідеї створення патентного суду, як способу ефективного захисту прав інтелектуальної власності, була зазначена ще в Концепції розвитку державної системи правової охорони інтелектуальної власності на 2009-2014. Даний проєкт став особливо актуальним, коли Україна підписала асоціацію з ЄС і почалося реформування усіх державних сфер, зокрема і судового захисту інтелектуальної власності. Вищий суд з питань інтелектуальної власності був створений у вересні 2017 року указом

Президента. Він мав розвантажити господарські суди від справ з права інтелектуальної власності, підвищити якість судової практики та гарантувати її єдність.

За Законом України «Про судоустрій і статус суддів» Вищий суд з питань інтелектуальної власності є постійно діючим спеціалізованим судом у системі судоустрою України. Саме його створення Вищого суду з питань інтелектуальної власності наблизило Україну до провідних західноєвропейських держав. Варто зазначити, що даний суд дійсно комплектувався специфічним чином, відмінним від інших. Зокрема, в даному суді 21 вакантна посада, право на зайняття якої мають виключно особи, що мають досвід у сфері захисту права інтелектуальної власності. З цього можна окремо виділити важливу ознаку судового захисту права інтелектуальної власності – професійність, що означає доступ до повноважень виключно особами, що мають належні кваліфікаційні ознаки (наприклад, відповідно до норм ЗУ «Про судоустрій і статус суддів», одними із кваліфікаційних вимог щодо кандидатів визнаються: має досвід професійної діяльності представника у справах інтелектуальної власності (патентного повіреного) щонайменше п'ять років; має стаж роботи на посаді судді щодо розгляду справ у галузі права інтелектуальної власності щонайменше три роки; має стаж роботи на посаді судді не менше п'яти років). Такі органи мають утворюватись відповідно до вимог та за сприянням ВОІВ(Всесвітня організація інтелектуальної власності). Ця установа допомагає судовим органам шукати відповіді на нові правові питання, що нерідко виникають у результаті суперечок у галузі інтелектуальної власності в умовах технічних реалій, що стрімко змінюються. Наприклад, можна говорити про Суд з питань інтелектуальної власності Великої Британії, що був створений, і відповідно, має судову і правозастосовну практику. Ним розглядаються справи (підсудність справ суду), пов'язані зі спорами щодо інтелектуальної власності, зокрема:

зареєстровані зразки, патенти, зареєстровані торгові марки, авторські права, інші права інтелектуальної власності. В порівнянні, Вищий суд з питань інтелектуальної власності буде розглядати справи щодо прав інтелектуальної власності, зокрема: справи у спорах щодо реєстрації, обліку прав інтелектуальної власності, визнання недійсними, продовження дії, дострокового припинення патентів, свідоцтв, інших актів, що посвідчують або на підставі яких виникають такі права, або які порушують такі права чи пов'язані з ними законні інтереси.

Таким чином, порівнюючи повноваження судів, можемо говорити про відповідність між повноваженням українського суду та одного із судів, що створений відповідно до норм міжнародного законодавства (ВОІВ). Отже, говорячи про законодавчу регламентацію – підсудність справ регламентована на високому рівні, проте, підсумовуючи, можна виділити одну фундаментальну проблему – фактично протягом 5 років суд так і не зміг розпочати свою роботу через законодавчі невідповідності, а також неможливості проведення процедур відбору суддів через законодавчі обмеження ЗУ «Про судоустрій і статус суддів». Така ситуація суттєво сповільнює прогрес нормо-творчості та удосконалення судової практики у галузі права інтелектуальної власності, а також знижує якість судового розгляду справ у цій сфері.

Страховання інтелектуальної власності в Україні та світі як один із дієвих механізмів її захисту.

Страховання інтелектуальної власності отримало популярність у Західній Європі та США ще наприкінці минулого століття, адже із розвитком технологій люди зрозуміли, що інтелектуальна власність є не менш цінним за золото та землю і цей вид нематеріальних активів теж потрібно захистити як нормативно, так і фінансово. Даний вид страхування призначений для мінімізації фінансових ризиків при взаємодії з об'єктами інтелектуальної власності. Зокрема, можна виділити два основних підвиди

такого страхування, класифікованих за їхніми суб'єктами: страхування правовласника (або страхування фінансових ризиків) та страхування відповідальності. Перший підвид стосується осіб, які є правовласниками і потребують захисту переважно майнових прав. Зокрема, це може бути страхування певних фінансових ризиків, які могли бути завдані втратою майна або інформації; захист від збитків, спричинених контрафактним виробництвом або появою схожої продукції на ринку, виробництво якої засновується на інших правах ніж у суб'єкта або навіть страхування від змін в законодавстві у сфері інтелектуальної власності. Другий підвид, а саме страхування відповідальності, стосується захисту суб'єкта при поданні позову про порушення прав на об'єкт інтелектуальної власності, які належать третім особам. Особливістю другого підвиду є те, що страховик у даному випадку захищає права як правовласника, так і того, хто їх порушив, покриваючи витрати, тобто усі залишаються у виграші.

Найбільше страхування інтелектуальної власності закордоном використовується як компенсація при позовах: як для витрат, пов'язаних із судовим позовом щодо особи, яка порушила виключні права страхувальника, так і для розходів щодо покриття витрат при позові щодо страхувальника про порушення ним виключних прав третіх осіб. В Україні ж з усіх перелічених послуг, перелік обмежується страхуванням судових витрат у позовах про плагіат, неотримання роялті за ліцензійними та авторськими угодами, а також шкоди.

Проте, щодо ситуації страхування інтелектуальної власності в Україні, то вітчизняні страховики рідко беруться за подібний вид страхування, адже стикаються з рядом проблем, починаючи від визначення страхового тарифу при відсутності статистики попередників щодо ймовірності настання страхового випадку. На додачу, ситуація ускладнюється тим, що права інтелектуальної власності можуть бути не тільки майновими, а й немайновими, що суттєво ускладнює оцінку такої

власності, а значить і визначення страхової премії та умов страхового договору. Також поганим фоном для розвитку подібного виду страхування в Україні є нерозвиненість ринку інтелектуальної власності, а також законодавства, яке регулює його обіг. З боку держави необхідно покращити правове регулювання питань у цій сфері, запровадити певні пільги для таких страховиків, а також більше співпрацювати із закордонними партнерами, які очевидно мають більше досвіду в галузі права інтелектуальної власності. Такі заходи покращать інвестиційний клімат в країні, збільшать довіру іноземних інвесторів, а також підвищать як кількість страховиків, так і бізнесів, пов'язаних певним чином з правом інтелектуальної власності.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Отже, механізм захисту права інтелектуальної власності є сукупність заходів, спрямованих на захист цього права і превенцію його порушення. Його специфіка полягає в тому, що інтелектуальна власність не завжди є матеріальною і не всі дії з, до прикладу, користування нею можна розуміти як порушення виключних прав на неї. Основними елементами механізму захисту права інтелектуальної власності в Україні є Вищий спеціалізований суд з питань інтелектуальної власності, профільні закони та інші засоби, які будь-яким чином протидіють порушенню даного права. Позитивними факторами даного механізму наразі є його стрімкий розвиток через постійну взаємодію України з іноземними, зокрема західноєвропейськими, партнерами і проведення заходів, спрямованих на встановлення відповідності українських систем захисту права інтелектуальної власності до світових. Однак, не можна також не зазначити про його недоліки, зокрема нестача вітчизняного досвіду і фахівців, недосконалість законодавства, що зменшує довіру інвесторів, а також національний менталітет, що зумовлює зневагу до прав інтелектуальної власності в особливо великих розмірах. Рішення даної проблеми лежить в подальшому реформуванні судових органів,

зокрема запуск Вищої кваліфікаційної комісії та швидкий відбір кандидатів на посади до Вищого спеціалізованого суду з питань інтелектуальної власності, внесення поправок в нормативно-правові акти, зокрема встановлення відповідальності за порушення авторських прав в Інтернеті, та створення сприятливого економічного клімату для бізнесу і страхових компаній в даній сфері. Перспективами подальших наукових досліджень можуть бути такі проблемні питання, як запуск та забезпечення ефективної роботи Вищого спеціалізованого суду з питань інтелектуальної власності та його подальше реформування, удосконалення механізму захисту права інтелектуальної власності та інше.

Література

1. Цивільний Кодекс України: Офіційний текст [Текст] / Міністерство юстиції України. К.: Юрінком Інтер, 2004. 464 с. 7000 пр. ISBN 966-667-135-2
2. Ходаківський Є.І. Інтелектуальна власність: економіко-правові аспекти [Текст] навч. посіб. / Є.І. Ходаківський, В.П. Якобчук, І.Л. Литвинчук. К.: «Центр учбової літератури», 2014. 276 с.
3. Цибульов П.М. Комерціалізація результатів науково-дослідних робіт / П.М. Цибульов. URL: [http:// www.ttb.kpi.ua](http://www.ttb.kpi.ua).
4. Тофіло А.В. Набуття прав інтелектуальної власності: навчальний посібник / А.В. Тофіло, О.Д. Левічева. К.: Держ. ін-т інтел. власн., 2008. 300 с.
5. Тріска Н.І. Проблеми захисту інтелектуальної власності в Україні / Н.І. Тріска. URL: <http://www.nauka.kushnir.mk.ua>.
6. Ідріс К. Інтелектуальна власність – потужний інструмент економічного зростання [Текст]: [пер. з англ.] / К. Ідріс. К.: Укрпатент, 2006. 372 с. 2000єкз. ISBN 966-8381-27-0 (в пер.).

7. Охорона інтелектуальної власності в Україні / С. О. Довгий, В. О. Жаров, В. О. Зайчик та ін. К.: Форум, 2002. 319 с.
8. Охорона та захист прав інтелектуальної власності. URL: <http://www.do.vuzlib.com>
9. Карпаніна К.В. Окремі аспекти обліку нематеріальних активів за національними та міжнародними стандартами бухгалтерського обліку. / К.В. Карпаніна. URL: <http://www.sworld.com.ua>
10. Коваль У. О. Проблеми дотримання авторських та суміжних прав при здійсненні підприємницької діяльності. Інтелектуальна власність та інновації в контексті формування стратегії розвитку малого і середнього бізнесу: Матеріали конференції / У.О. Коваль. Л.: Львівтехнополіс, 2006. 103 с.
11. Захист прав інтелектуальної власності в контексті вступу до СОТ / Навч. Посібник за ред. Пятницького В.Т. К.: UEPLAST, К.І.С. УАЗТ, 2004. 736 с.
12. Зінов В. Проблеми комерціалізації результатів досліджень і розробок // Інтелектуальна власність. 2000. № 3. С. 35-42.
13. Плахова Т. , Перспективи страхування інтелектуальної власності [Текст] / Т. Плахова // ИС. Промышленная собственность. 2006. №9. С. 43. 8600 пр. ISSN 0201-7067
14. Голіцин Д. Актуальні проблеми захисту авторського права в мережі Інтернет / Д. Голіцин // Юридичний журнал «Юстиніан». 2005. №5. URL: <http://www.justinian.com.ua>
15. Александров Д. Питання законодавчого закріплення методики оцінки об'єктів інтелектуальної власності при купівлі-продажу цілісних майнових комплексів / Д. Александров // Підприємництво, господарство і право. 2007. № 3. С. 64–67.
16. Андрощук Г.А. Раціоналізаторська діяльність за кордоном / Г.А. Андрощук // Інтелектуальна власність. 2003. № 4. С. 29–34.

17. Андрощук Г.А. Раціоналізаторська пропозиція як об'єкт промислової власності: проблеми регулювання / Г.А. Андрощук // Інтелектуальна власність. 2006. № 4. С. 37–44.
18. Андрощук Г.А. Товарні знаки і захист від недобросовісної конкуренції / Г.А. Андрощук // Конкуренція. 2004. № 3 (12). С. 48.
19. Андрощук Г.О. Економіко-правовий аналіз регулювання відносин у сфері службового винахідництва / Г.О. Андрощук // Наука та інновації. 2012. Т. 8. № 1. С. 89-111.
20. Антонов В.М. Інтелектуальна власність і комп'ютерне авторське право (2-е вид., стереотип.) / В.М. Антонов. К.: КНТ, 2006. 520 с.
21. 2022 Special 301 Report // Office of the United States Trade Representative. 2022. URL: <https://ustr.gov>

References

1. *Cyvilnyj Kodeks Ukrainy: Oficijnyj tekst [Tekst]* / Ministerstvo justyciji Ukrainy. K.: Jurinkom Inter, 2004. 464 s. 7000 pr. ISBN 966-667-135-2
2. Khodakivskyj Je.I. *Intelektualjna vlasnistj: ekonomiko-pravovi aspekty [Tekst] navch. posib.* / Je.I.Khodakivskyj, V.P. Jakobchuk, I.L. Lytvynchuk K.: «Centr uchbovoji literatury», 2014. 276 s.
3. Cybuljov P.M. *Komercializacija rezuljtativ naukovo-doslidnykh robit* / P.M. Cybuljov. URL: [http:// www.ttb.kpi.ua](http://www.ttb.kpi.ua)
4. Tofilo A.V. *Nabuttja prav intelektualjnoji vlasnosti: navchalnyj posibnyk* / A.V. Tofilo, O.D. Ljevicheva. K.: Derzh. in-t intel. vlasn., 2008. 300 s.
5. Triska N.I. *Problemy zakhystu intelektualjnoji vlasnosti v Ukraini [Elektronnyj resurs]* / N.I. Triska. URL: <http://www.nauka.kushnir.mk.ua>.
6. Idris K., *Intelektualjna vlasnistj – potuzhnyj instrument ekonomichnogho zrostantnja [Tekst]: [per. z anghl.]* / K. Idris. K.: Ukrapatent, 2006. 372 s. 2000 ekz. ISBN 966-8381-27-0 (v per.).

7. Okhorona intelektualnoji vlasnosti v Ukraini / S. O. Dovghyj, V. O. Zharov, V. O. Zajchuk ta in. K.: Forum, 2002. 319 s.
8. Okhorona ta zakhyst prav intelektualnoji vlasnosti. URL: <http://www.do.vuzlib.com>
9. Karpanina K.V. Okremi aspekty obliku nematerialnykh aktyviv za nacionalnymy ta mizhnarodnymy standartamy bukhghaltersjckogho obliku / K.V. Karpanina. URL: <http://www.sworld.com.ua>
10. Kovalj U. O. Problemy dotrymannja avtorsjkykh ta sumizhnykh prav pry zdijsnenni pidpryjemnyckoji dijalnosti. Intelektualna vlasnistj ta innovaciji v konteksti formuvannja strateghiji rozvytku malogho i serednjogho biznesu: Materialy konferenciji / U.O. Kovalj. L.: Ljvivtekhnpolis, 2006. 103 s.
11. Zakhyst prav intelektualnoji vlasnosti v konteksti vstupu do SOT / Navch. Posibnyk za red. Pjaternyckogho V.T. K.: UEPLAST, K.I.S. UAZT, 2004. 736 s.
12. Zinov V. Problemy komercializaciji rezuljtativ doslidzhenj i rozrobok // Intelektualna vlasnistj. 2000. # 3. S. 35-42.
13. Plakhova T. , Perspektyvy strakhuvannja intelektualnoji vlasnosti [Tekst] / T. Plakhova // YS. Promyshlennaja sobstvennostj. 2006. #9. S. 43. 8600 pr. ISSN 0201-7067
14. Gholicyn D. Aktualjni problemy zakhystu avtorsjckogho prava v merezhi Internet [Elektronnyj resurs] / D. Gholicyn // Jurydychnyj zhurnal «Justinian». 2005. #5. URL: <http://www.justinian.com.ua>
15. Aleksandrov D. Pytannja zakonodavchogho zakriplennja metodyky ocinky ob'ektiv intelektualnoji vlasnosti pry kupivli-prodazhu cilisnykh majnovykh kompleksiv / D. Aleksandrov // Pidpryjemnyctvo, ghospodarstvo i pravo. 2007. # 3. S. 64–67.
16. Androshhuk Gh.A. Racionalizatorsjka dijalnistj za kordonom / Gh.A. Androshhuk // Intelektualna vlasnistj. 2003. # 4. S. 29–34.

17. Androshhuk Gh.A. Racionalizatorsjka propozycja jak ob'jekt promyslovoji vlasnosti: problemy reghuljuvannja / Gh.A. Androshhuk // Intelektualjna vlasnistj. 2006. # 4. S. 37-44.
18. Androshhuk Gh.A. Tovarni znaky i zakhyst vid nedobrosovisnoji konkurenciji / Gh.A. Androshhuk // Konkurencija. 2004. # 3 (12). S. 48.
19. Androshhuk Gh.O. Ekonomiko-pravovyj analiz reghuljuvannja vidnosyn u sferi sluzhbovogho vynakhidnyctva / Gh.O. Androshhuk // Nauka ta innovaciji. 2012. T. 8. # 1. S. 89-111.
20. Antonov V.M. Intelektualjna vlasnistj i komp'juterne avtorsjke pravo (2-e vyd., stereotyp.) / V.M. Antonov. K.: KNT, 2006. 520 s.
21. 2022 Special 301 Report // Office of the United States Trade Representative. 2022. URL: <https://ustr.gov>